

LÄNSSTYRELSEN
ÄLVSBORGS LÄN
Miljövårdsenheten
Thorbjörn Schafferer
Tel 0521-70 179

BESLUT
1991-06-17
Enligt sändlista

231-3769-90
84-202

Bildande av **NATURRESERVATET KOMOSSE SÖDRA** Tranemo och Ulricehamns kommuner

Uppgifter om naturreservatet

Namn: Naturreservatet Komosse södra

Kommuner: Tranemo och Ulricehamn

Socknar: Grönahög och Ölsremma

Kartor: Topografiska: 6D NV, 6D NO Ekonomiska: 6D 9e, 6D 9f, 6D 8e, 6D 8f

Gräns: Se bifogad beslutskarta, bilaga 2, där gränsen utgörs av den kraftigt punktstreckade linjen.

Fastigheter och ägare: Se förteckning i bilaga 5

Areal: ca 1 270 ha varav, myr 1 100 ha, sumpskog 80 ha, fastmarksskog 90 ha,

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen

Ändamål: Att säkerställa ett av södra Sveriges största och mest intressanta myrkomplex för den vetenskapliga naturvården och det rörliga friluftslivet.

Beskrivning av området

Naturförhållanden

Komosse är belägen på ömse sidor om gränsen mellan Älvsborgs och Jönköpings län. Den del av det skyddsvärda området som är belägen inom Älvsborgs län utgör ca 3 000 ha, varav huvuddelen blev naturreservat 1980. Ca 1 300 ha omfattas av denna etapp i säkerställandet.

Bohestramossen, Johansjömossen och den betydligt mindre Fiskerydsmossen utgör huvuddelen i det område som skyddas i denna etapp.

Mossarna är till största delen helt skoglösa men smärre partier är glest trädbevuxna. Det

glesa trädskiktet finns ofta på områden som gränsar mot kärr, vattendrag och fastmark. Större mossgölar är koncentrerade till ett område på södra delen av Johansjömossen.

En mindre del av myrmarken utgörs av laggkärr och dråg. Förr användes de mer produktiva kärren till hötäkt. Några av drågen växer till bäckar som omges av kärrmader. Ett fint exempel är Kilabäcken på Johansjömossen. På flera ställen i anslutning till dråg och bäckar syns erosionsfenomen.

Ute i myrmarken ligger några större fastmarksholmar med barrskog. Hit hör Stutö, Nabben, Lilla och Stora Santö m fl.

Väster om Fiskerydsmossen ligger ett större område med sumpskog och kärrstråk. Mossarnas omgivning i övrigt utgöres mestadels av produktiv skogsmark, som dock ej ingår i naturreservatet.

Reservatets gränser

Gränsen för naturreservatet sammanfaller huvudsakligen med fastighetsgränser eller med gräns mellan fastmark och myr.

Markanvändning

Ett visst skogsbruk bedrivs inom reservatets privatägda delar, främst på de större fastmarksöarna. Målsättningen inom naturreservatet är dock att skogen så långt möjligt skall få utvecklas fritt.

Området utnyttjas för jakt och fiske. Dessa verksamheter torde dock inte beröras i nämnvärd omfattning av reservats föreskrifterna.

Markägarförhållanden

Den areellt dominerande markägaren inom reservatet är Svenska Naturskyddsföreningen med ca 700 hektar. De övriga privatägda fastigheterna omfattar tillsammans ca 460 hektar. Den statliga naturvårdsfonden innehar fastigheter om tillsammans 112 hektar.

Tillgänglighet

Norr om reservatet går länsväg 700 mellan Köttkulla och Mulseryd. Från denna utgår en allmän väg som passerar genom reservatet (länsväg 731). Inga kollektiva färdmedel passerar f n området.

Ärendets beredning

Länsstyrelsen påbörjade i slutet av 1960-talet säkerställandet av Komosse. Arbetet inleddes med förhandlingar om förvärv av mark i delen norr om väg 700. Huvuddelen av detta område, naturskyddsföreningens del undantagen, inköptes sedermera av naturvårdsverket.

Genom beslut den 16 september 1974 förordnade länsstyrelsen om tillfälligt skydd enligt 11 § naturvårdslagen. Förordnandet förlängdes genom beslut den 13 september 1977 och gällde till och med den 15 september 1980.

Länsstyrelsen beslutade den 17 november 1980 om naturreservat för delen norr om väg 700. Länsstyrelsens beslut fastställdes av regeringen den 17 juni 1982. Motsvarande

beslut fattades av länsstyrelsen i Jönköpings län den 25 maj 1984 och vann laga kraft den 13 december 1984.

Arbetet med att säkerställa delen söder om väg 700 påbörjades 1980. Informationsmöte med bl a berörda markägare hölls den 20 oktober 1982. Därefter har främst möjligheter till markbyten undersökts i samarbete mellan markägare, lantbruksnämnden och länsstyrelsen. Detta har hittills resulterat i förvärv av fastigheter omfattande ca 112 hektar, främst sumpskog, till reservatet.

De fortsatta förhandlingarna bör inriktas på att till naturreservatet förvärva all berörd mark, dvs såväl kalmyr som skogsmark. I några fall framstår det som angeläget att ersättningsmark kan erbjudas. Genom att föreskrifterna avseende skogsbruket är dispensabla i fråga om den privatägda marken ges möjlighet att hålla frågan om ersättning öppen tills bytesmark framkommer eller tills markägaren aktualiserar slutavverkning eller dylikt. vägras slutavverkning, vilket med vissa tänkbara undantag bör vara regel, skall ersättning normalt utges.

Samråd har ägt rum med statens naturvårdsverk, som tillstyrkt reservatsbildning för Komosse söder om väg 700. Även berörda kommuner har tillstyrkt. yttranden har vidare inkommit från lantbruksnämnden, vägverket, televerket, SGU och berörda markägare.

Vissa av yttrandena kommenteras kortfattat i bilaga 8. Grund för beslut

Komosse är en av landets mest representativa högmossar och har under flera decennier utnyttjats för bl a geovetenskaplig, hydrologisk och biologisk forskning.

I länets naturvårdsplan är Komosse angiven som ett objekt av högsta naturvärde. Komosse utgör vidare område av riksintresse för naturvården och har tagits upp på Europarådets lista över skyddsvärda myrmarker i Europa.

Länsstyrelsens beslut

Med beaktande av och avvägning mellan de allmänna och enskilda intressen som framkommit i ärendet beslutar länsstyrelsen följande.

Det beskrivna området, avgränsat på bifogad karta (bilaga 2) skall skyddas som naturreservat.

MED STÖD AV 7 § NATURVÄRDLAGEN (1964:822), omtryckt 1974:1025) FÖRKLARAR LÄNSSTYRELSEN DET PÅ BIFOGADE KARTA (bilaga 2) AVGRÄNSADE OMRÅDET SOM NATURRESERVAT.

Naturreservatets namn ska vara Komosse södra.

Föreskrifter för naturreservatet

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 SS naturvårdslagen samt naturvårdsförordningen (1976:484) att följande föreskrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall gälla.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastigheter inom naturreservatet.

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra författningar är det förbjudet att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar området topografi eller yt- och dräneringsförhållanden, såsom att gräva, spränga, muddra, börja, schakta, dika, dämna, dränera, utfylla, tippa, plöja eller utföra annan markbearbetning
2. använda kemiskt bekämpningsmedel
3. tillföra växtnäringsämne
4. anordna upplag
5. uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning
6. anlägga väg, stig eller parkeringsplats
7. dra fram mark- eller luftledning
8. uppföra stängsel eller annan hägnad
9. framföra motordrivet fordon med undantag för körning i samband med transport av fälld älg
10. avverka, röja eller beskoga mark inom delområdena betecknade A på kartan i bilaga 2.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

11. avverka *skog*, röja eller beskoga mark inom delområdena betecknade B på kartan i bilaga 2.
12. upparbeta döda träd eller vindfällen.

Förbuden (A1-12) skall inte utgöra hinder för mätningar och underhåll av befintliga anläggningar för hydrologisk forskning eller för normalt underhåll av väg 731.

Förbuden skall ej heller hindra underhåll av befintliga jakttorn och skjutgator. Dessa är markerade på karta i skötselplanen.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till mark i reservatet förpliktas tåla under punkt D angivna åtgärder.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta i reservatet

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra författningar är det förbjudet att

1. plocka eller gräva upp växter, bryta kvistar eller på annat sätt skada träd och buskar
2. tälta eller ställa upp husvagn
3. elda
4. framföra motordrivet fordon
5. rida
6. medföra ej kopplad hund annat än i samband med jakt
7. anbringa skylt, affisch eller därmed jämförlig anordning

8. anordna orienteringskontroller eller snitsla spår
9. störa djurlivet genom t ex närgången fotografering vid boplats.

D Föreskrifter enligt 9 § om vård och förvaltning

1. Naturreservatet skall skötas enligt anvisningar i skötselplan. Skötselplanen ingår i och fastställs genom detta beslut.
2. Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen.
3. Naturreservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 021522) och statens naturvårdsverks anvisningar.
4. Samtliga skötselåtgärder skall dokumenteras.

SKÖTSELPLAN

Föreliggande skötselplan har upprättats av länsstyrelsens miljövårdsenhet under 1990 efter samråd med bl a markägare och statens naturvårdsverk.

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Målet för områdets skötsel ska vara att så långt möjligt bevara reservatet orört och ostört.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 MYRMARK

Beskrivning: Kal samt glest bevuxen myrmark.

Mål: Lämnas till fri utveckling.

1.2.2 SKOGSMARK

Beskrivning: Inom reservatet finns två huvudtyper av skog. Dels sumpskog som växer på myrmark och blöt fastmark, dels barrskog på torr-fuktig fastmark. Skogsområdefla varierar i fråga om ålder och brukningsgrad.

Mål: Skogen skall så långt möjligt lämnas till fri utveckling.

Riktlinjer och åtgärder: Den skog som förvärvats av staten för att ingå i reservatet skall få utvecklas fritt. Detsamma gäller den skogsmark som tillhör naturskyddsföreningen. Dessa markområden har beteckningen A på beslutskartan. I övriga delar av naturreservatet krävs särskilt tillstånd av länsstyrelsen för skogsvårdsåtgärder såsom avverkning. Vid prövning av dispensansökningar skall syftet med reservatet, nämligen att bevara området orört och ostört, så långt möjligt beaktas.

skogsbruksåtgärder skall inte annat än i undantags fall tillåtas inom reservatet.

Eventuella skogliga arbetsföretag skall utföras under sådan tid på året och på sådant sätt att störningar på faunan blir så liten som möjligt.

Skogliga åtgärder som aktualiseras efter exempelvis brand eller omfattande insektsangrepp ska beakta sådana råd och anvisningar om skogsskydd i naturskyddade områden som meddelats av naturvårdsverket och skogsstyrelsen.

1.2.3 Jakt och faunavård

Flora- och faunavårdande hänsyn skall tas vid utövande av jakt samt eventuella skogsbruksåtgärder.

De jaktorn och skjutgator som finns inritade på bifogad karta (bilaga 4) får bibehållas och underhållas av jakträttsinnehavarna. Nya får inte anläggas utan särskilt tillstånd.

1.3 Uppföljning av naturvärden

Naturvårdsförvaltaren skall kontinuerligt ta del av de forskningsresultat som publiceras om mossens hydrologi, zoologi, botanik etc. Vidare bör särskild dokumentation i syfte att kunna följa eventuella förändringar i bl a vegetation och djurliv utföras.

2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål och riktlinjer

Åtgärder för friluftslivet finns förlagda till naturreservatet norr om väg 700, där informationsanläggning, parkering, strövstig etc finns. Särskilda åtgärder vidtas ej i denna södra del.

2.2 Åtgärder

Information bör samordnas för reservaten Komosse norra och södra.

Skyltar av enkel typ med information om gällande gränser och föreskrifter skall uppsättas på lämpliga platser kring reservatet. Gränsmarkeringar ska utföras enligt svensk standard (SIS 02 15 22).

3 TILLSYN

Tillsynen skall samordnas för Komosse norra och södra.

Tillsynsman bör finnas för hela Komosseområdet. Avtal och arbetsinstruktioner upprättas av naturvårdsförvaltaren.

4 REVIDERING AVSKÖTSELPLAN

Skötselplanen gäller för överskådlig framtid vad gäller i planen angivna mål och riktlinjer. Vid en revidering, som bör göras om 5-10 år, bör främst följande punkter ses

över.

- Behandlingen av skog och skogsmark

6 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Staten bestrider kostnader för naturvårdsförvaltningen, t ex åtgärder såsom gränsmarkering, tillsyn och information.

Kostnader

Utmärkning av reservatet. Revidering av stora informationstavlan vid naturreservatet Komosse norra. Revidering av befintlig reservatsfolder.

Tillsyn och underhåll.

I särskilda fall kan länsstyrelsen, med stöd av 12 § naturvårdslagen, medge undantag från reservatsbestämmelserna.

Enligt 37 och 38 §§ naturvårdslagen gäller bland annat att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats enligt 8 eller 10 §§ naturvårdslagen kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader och förpliktas ersätta kostnad som föranleds av gärningen.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 39 § naturvårdslagen vid vite förelägga honom om att rätta vad olovligen skett. Länsstyrelsen har vidare möjlighet att hos tingsrätten få handräckning för att åstadkomma rättelse.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (formulär 2).

Beslut i ärendet har fattats av länsstyrelsens styrelse. I styrelsens beslut har deltagit landshövdingen samt ledamöterna Arne Bengtsson, Mauritz Björnberg, Gunnar Engqvist, Gunnar Högborn, Ingvar Karlsson, Maj-Britt Magnusson, Elisabeth Nygren, Per-Åke Olsson, Lars-Gerhard Westberg och Jan Öhman ävensom suppleanterna Erik Gustavsson och Inga-Lill Johansson.

I den slutliga handläggningen har deltagit avdelningsdirektören Schafferer, föredragande, samt länsrådet Åkerlund, länsassessorn Josefson, juridiska enheten, miljövårdsdirektören Enander, miljövårdsenheten, länsantikvarien Åkerström, kulturmiljöenheten, arkitekten Rudqvist, planenheten, och överlantmätare Dahlbert, lantmäterienheten.

Göte Fridh

Thorbjörn Schafferer

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselområdeskarta
4. Karta över jaktorn och skjutgator
5. Fastighets- och markägarförteckning
6. Hur man överklagar
7. Sändlista
8. Kommentarer till inkomna yttranden